

Prosjektrapport

IKT basert kompetanseutvikling i kommunene

Etablering av undervisnings-
og veiledningstilbud og oppbygging av
faglige nettverk

Rigmor Furu og Kirsten Eriksen

Tittel: IKT basert kompetanseutvikling i kommunene

NST-rapport: 05-2007

Prosjektleder: Rigmor Furu

Forfattere: Rigmor Furu og Kirsten Eriksen

ISBN: 978-82-920-83-5

Dato: 31.03.2007

Antall sider: 22

Emneord: Kompetansebygging, IKT, virtuelle fagnett, nettbaserte kompetansetilbud, kommunehelsetjenesten, helse- og sosialarbeidere

Oppsummering: The report describes the different eLearning programmes developed last year of the Norwegian Centre of Telemedicine, in collaboration with the experts from the municipalities, colleges and Centres of Expertise. The Norwegian eLearning portal www.helsekompetanse.no, is the name of the portal dedicated to the health and social sector.

Utgiver: Nasjonalt senter for telemedisin
Universitetssykehuset Nord-Norge
Postboks 35
9038 Tromsø
Telefon: 77 75 40 00
E-post: info@telemet.no
Internett: www.telemet.no
www.helsekompetanse.no

Det kan fritt kopieres fra denne rapporten hvis kilden oppgis. Brukeren oppfordres til å oppgi rapportens navn, nummer, samt at den er utgitt av Nasjonalt senter for telemedisin og at rapporten i sin helhet er tilgjengelig på www.telemet.no.

© 2007 Nasjonalt senter for telemedisin

English summary

Title: Developing competence in the municipalities by using ICT

Abstract:

The report describes the different eLearning programmes developed last year of the Norwegian Centre of Telemedicine, in collaboration with the experts from the municipalities, colleges and Centres of Expertise. The Norwegian eLearning portal www.helsekompetanse.no, is the name of the portal dedicated to the health and social sector.

Forord

Rapporten er skrevet til Sosial- og Helsedirektoratet for å beskrive det arbeidet som Nasjonalt senter for telemedisin (NST) har utført i 2006 for å etablere IKT baserte undervisnings- og veiledningstilbud og faglige nettverk i kommunehelsetjenesten. En stor takk til alle ved NST som har bidratt med innspill til rapporten.

Innhold

1.	Innledning	9
1.1	Mandat	9
2.	Nettbasert kompetanseutvikling.....	10
2.1	Fokusområder og satsning mot kommunene i 2006	11
2.1.1	Tematiserte videokonferanseforelesninger	11
2.1.2	Nettbaserte kurs/videreutdanninger	14
2.1.3	Virtuelle fagnettverk	16
2.1.4	Hjemmesider.....	19
2.1.5	Kurs i bruk av teknologi	20
2.1.6	Presentasjoner og markedsføring.....	20
2.1.7	Samarbeidspartnere	21
3.	Videreføring av pågående aktiviteter	21
3.1	Nye aktiviteter for 2007	21
4.	Oppsummering	22

1. Innledning

Nasjonalt senter for telemedisin (NST) har hatt økende etterspørsel fra de som tilbyr og de som etterspør kompetanse. Antall videokonferansebaserte forelesninger og nettbaserte kompetansetilbud økte fra til sammen 264 i 2005 til 310 i 2006. En økende interesse fra helse- og sosialarbeidere i kommunene har bidratt til at de selv har tatt initiativ til utvikling av nye program hvor helse- og sosialarbeidere fra andre kommuner og spesialisthelsetjenesten er deltakere.

Med tilførsel av ny kompetanse har helse- og sosialarbeidere i kommunene, som tidligere var passive mottakere, blitt aktive initiativtakere i å utvikle nye kompetanseprogram som de bidrar med i det nasjonale nettverket. Bjønnesåsen Bo- og behandlingssenter i Nøtterøy kommune har tatt over daglig drift av er det nettbaserte kurset "Lær demens med bredbånd", og er nå kursansvarlige og faglige veiledere for deltakerne på kurset. Når det nye nettbaserte kurset "Aldring med funksjonshemming" gjennomføres i april 2007, befinner de to lokale veilederne seg ute i kommunene. Nye etablerte fagnett innenfor eldreomsorg og rehabilitering rekrutterer helsearbeidere fra kommunene til et interkommunalt samarbeid, men ser også verdien av at helsearbeidere fra spesialisthelsetjenesten og kommunene samarbeider i de samme nettverkene.

Fagnett, samarbeidsforum, kurs og videreutdanninger som utvikles og tilgjengeliggjøres ved bruk av moderne teknologi er med på å bryte skillene mellom linjenivåene. Helse- og sosialarbeidere fra kommuner og spesialisthelsetjenesten deltar i mange av de samme kurs- og undervisningstilbud. Disse kompetanseprogram representerer stor spennvidde i faglige tema.

Kompetansemiljø som Nasjonalt kompetansesenter for Aldring og helse, Bjønnesåsen Bo- og behandlingssenter, Undervisningssykehjemmene, Høgskolen i Bergen og andre kompetansesentra og fagansvarlige ved helseinstitusjoner og utdanningsenheter i kommuner fra hele Norge, har vært viktige bidragsytere med tilretteleggelse av innhold i kompetansetilbudene for helse- og sosialarbeidere i kommunene.

1.1 Mandat

Sosial- og Helsedepartementet initierte i 2001 et prosjektsamarbeid mellom Nasjonalt senter for telemedisin (NST) og Autismeenheten i Oslo. Formålet med prosjektet, var å skape et bedre tjenestetilbud til mennesker med autisme ved å etablere undervisnings- og veiledningstilbud, og bygge opp faglige nettverk i helse- og sosialsektoren. Et av målene var bedre kommunikasjon og samarbeid mellom de ulike kompetansemiljøene og linjenivåene ved bruk av IKT ¹.

Fra 2002 ble dette samarbeidet utvidet til også å omfatte Nasjonalt Kompetansesenter for aldersdemens (Fra 2007 Aldring og helse) i Vestfold og Høgskolen i Bergen. Viser for øvrig

til statusrapport fra 2002², 2003³ og 2004⁴ og 2005⁵. Fra 2004 har dette vært en fast satsning beskrevet i Statsbudsjettet.

Sosial- og helsedirektoratet ga i 2006 til NST et tilskudd pålydende kr 1 200 000 til IKT basert kompetanseutvikling i kommunene over kapittel 0724.60 på Statsbudsjettet for 2005. I tildelingsbrevet står det at tilskuddet er ment å skulle dekke utgifter til IKT basert undervisning, veiledning og faglig nettverksbygging rettet mot ansatte i pleie- og omsorgstjenesten.

2. Nettbasert kompetanseutvikling

Nasjonalt senter for telemedisin har bygget opp en tjeneste som er organisert i en egen aktivitet Nettbasert Kompetanseutvikling (NKU). Formålet er å bidra til at helse- og sosialarbeidere, pasienter og pårørende tar i bruk IKT til kompetansebygging. Organiseringen er over flere år utviklet i samarbeid med helse og -sosialarbeidere fra praksisfeltet, kompetansesentra og fagforeninger for å sikre at løsningen er tilpasset brukernes behov. Den nasjonale e-læringsportal www.helsekompetanse.no danner basis for tjenesten. Portalen tilbyr nettbaserte kompetansetilbud til både helse- og sosialarbeidere, pasienter og pårørende. NKU's flerfaglige kompetanse bidrar fra planlegging og tilrettelegging, til utvikling, gjennomføring og evaluering av tilbudene.

Helsekompetanse.no er et verktøy for utvikling og gjennomføring av nettbaserte kompetansetilbud som angår undervisning, kurs, etter- og videreutdanning, veiledning og fagnettverk. Læringsportalen fremstår som en helhetlig løsning hvor en har mulighet for å utvikle kompetansetilbud og gjennomføre kurs og opplæring i en og samme løsning. Tekniske system er kun et hjelpemiddel for måloppnåelse. Disse kan ikke stå alene uten menneskelig rådgivning, veiledning og support koblet sammen i en helhet.

I tilknytning til e-læringsportalen tilbyr NKU hjelp til deler eller hele prosessen med å utvikle kompetansetilbud i hele verdikjeden fra idé - kursutvikling – gjennomføring – evaluering – support.

² Furu, Rigmor og Eriksen, Kirsten: (2002) Statusrapport for 2002 og plan for videreføring av arbeidet i 2003. Prosjekt: IKT basert kompetanseutvikling i kommunene. Nasjonalt senter for telemedisin 31.03.2003.

³ Furu, Rigmor (2003): Statusrapport for 2003: IKT basert kompetanseutvikling i kommunene; Etablering av veilednings- og undervisningstilbud og oppbygging av faglige nettverk. Nasjonalt senter for telemedisin, Tromsø, 31.03.2004.

⁴ Furu, Rigmor (2004): Statusrapport for 2004: IKT basert kompetanseutvikling i kommunene. Etablering av veilednings- og undervisningstilbud og oppbygging av faglige nettverk. Nasjonalt senter for telemedisin, Tromsø, 31.03.2005.

⁵ Furu, Rigmor og Eriksen, Kirsten (2006): Statusrapport for 2005. IKT basert kompetanseutvikling i kommunene. Etablering av undervisnings- og veiledningstilbud og oppbygging av faglige nettverk. Nasjonalt senter for telemedisin, Tromsø 31.03.2006.

2.1 Fokusområder og satsning mot kommunene i 2006

Gjennom www.helsekompetanse.no tilbyr NST nettbaserte kurs, virtuelle fagnett og undervisning via videokonferanse til helse- og sosialarbeidere i kommunehelsetjenesten. Kompetansetilbudene har en iboende fleksibilitet for å benytte ulike IKT verktøy for gjennomføring. Internetteknologi og videokonferanse er benyttet som teknologiformer sammen med fysiske samlinger. Kompetansetilbudene kan framstilles slik:

- a) Tematiserte videokonferanseforelesninger
- b) Nettbaserte kurs/videreutdanninger
- c) Virtuelle fagnettverk
- d) Hjemmesider

2.1.1 Tematiserte videokonferanseforelesninger

En stort utvalg av tematiserte forelesninger er gjennomført via videokonferanse i 2006. Nytt er at en kan delta på undervisningen enten via lokalt videokonferansestudio eller via lokal pc. Det betyr at deltakere kan sitte foran sin pc enten på arbeidsplassen eller hjemmefra og følge med på videokonferansen. Under forelesningen har deltakerne mulighet til å sende inn spørsmål til foreleser via sms. Flere forelesninger er blitt streamet online (lagret digitalt) i www.helsekompetanse.no, slik at de som ikke kan delta på forelesningen i nåtid har mulighet til å se den i ettertid.

I 2006 tilbød NST via www.helsekompetanse.no følgende tematiserte undervisningstilbud via videokonferanse.

Undervisningsprogram rettet mot kommunene i 2006

Autisme (2 forelesninger)

Programansvarlig: Autismeenheten i Oslo

Målgruppe: Åpne forelesninger for ansatte i autismeomsorgen og andre interesserte

Demens (10 forelesninger)

Programansvarlig: Bjønnesåsen Bo- og Behandlingscenter

Målgruppe: Åpen sending for helsepersonell, tverrfaglig

Dialyse (9 forelesninger)

Målgruppe: Åpen sending for personell fra dialyseavdelinger og andre interesserte

Eldreomsorg (12 forelesninger)

Programansvarlig: Undervisningssykehjemmet i Tromsø

Tema: Omsorg i livets slutfase

Målgruppe: Åpen sending for personell som arbeider innenfor eldreomsorg ved sykehjem/hjemmetjenesten/sykehus og andre institusjoner

Fysioterapiundervisning (8 forelesninger)

Målgruppe: Åpen sending for fysioterapeuter

Habilitering (6 forelesninger)

Programansvarlig: Habiliteringstjenesten for voksne i Sør-Trøndelag
Målgruppe: Fagfolk som arbeider med eller som har interesse av arbeid med utviklingshemmede med krevende atferd, bruk av tvang og makt etter sosialtjenesteloven § 4A, helsepersonell som arbeider med eller har interesse av arbeid med mennesker med Asperger syndrom og gruppebehandling

Tverrfaglig undervisning for helsepersonell (4 forelesninger)

Programansvarlig: Kreftavdelingen, St. Olavs Hospital, Trondheim
Målgruppe: Tverrfaglig åpen sending for helsearbeidere

Læring og mestring i Norge (9 forelesninger)

Programansvarlig: Nasjonalt kompetansesenter for læring og mestring ved kronisk sykdom,
Målgruppe: Tverrfaglig helsepersonell, pasienter og pårørende

Psykisatri for tverrfaglig helsepersonell i 1. og 2. linjehelsetjenesten (12 forelesninger)

Programansvarlig: Blakstad/Sykehuset Asker og Bærum, Stavanger og Åsgård sykehus/UNN
Målgruppe: Åpen sending for helsepersonell, tverrfaglig

Psykososialt team for flyktninger i Nord-Norge (11 forelesninger)

Målgruppe: Åpen sending for alle som arbeider med flyktninger

Profesjonell tilrettelegging for støtte, kontakt og aktivitet på fritiden (6 forelesninger)

Programmet er et samarbeid mellom Høgskolen i Bergen og Nasjonalt senter for telemedisin i forbindelse med gjennomføring av Videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige, webadresse www.hib.no/studier/evu/
Programansvarlig: Høgskolen i Bergen
Målgruppe: Forelesningene er i utgangspunktet åpne for alle interesserte. Undervisningen retter seg spesielt mot de som har oppgaver med å tilrettelegge fritid for mennesker med spesielle behov

Telemedisinske mandagsforelesninger (24 forelesninger)

Nasjonalt senter for telemedisin (NST) presenterer prosjekter og aktiviteter i en egen telemedisinserie.
Målgruppe: Programmet er tverrfaglig og kan være interessant for deltakere fra hele helsevesenet

Tidlig stimulering av barn (5 forelesninger)

Målgruppe: Helsesøstre, barnevernsansatte, barnehageansatte, for ansatte i PP-tjenesten og foreldre

Tirsdagsforelesninger i sykepleie (8 forelesninger)

Målgruppe: Sykepleiere, tverrfaglig

Barnehabilitering. Barn med kronisk somatisk sykdom. (5 forelesninger)

Målgruppe: Tverrfaglig personell i barneavdelinger og kommunalt hjelpeapparat.

Etikk i arbeidet med utviklingshæmmede (3 forelesninger)

Programmet er udarbejdet af Nordiska samarbetsorganet för handicapfrågor – NSH

Målgruppe: Åbne forelæsninger for personale, der arbejder med personer, der er udviklingshæmmede

Nordiskt samarbete i hjälpmedelområdet - en resurs för framtiden (4 forelesninger)

Programmet er utarbejdet av Nordiskt utvecklingscenter för handikaphjälpmiddel (NUH) som er en dotterinstitusjon under Nordiska samarbetsorganet för handikappfrågor (NSH)

Målgruppe: Hjälpmiddel-konsulenter, de som arbetar med hjälpmedel och olika lösningar för personer med funktionsnedsättelser.

Evaluering⁶ av det nordiske samarbeidet om felles videokonferanseforelesninger er utført av Thomas Listerman, Nordiska Samarbetsorganet för handikappfrågor (NSH).

Spiseforstyrrelser (3 forelesninger)

Programmet er utarbejdet i et samarbeid mellom Regionalt senter for spiseforstyrrelser, UNN og Regionalt kompetanseteam for spiseforstyrrelser, Nordland.

Målgruppe: Alle som arbeider med barn og voksne med alvorlige spiseforstyrrelser

Genetiske bindevevssykdommer (3 forelesninger)

Programansvarlig: Sunnaas sykehus. TRS kompetansesenter for sjeldne diagnoser presenterer seg selv og tilbyr forelesninger om genetiske bindevevssykdommer.

Målgruppe: Helsepersonell, tverrfaglig. Innholdet i serien vil være interessant for et tverrfaglig publikum fra alle deler av tjenesteapparatet.

Deltakende kommuner i 2006: Totalt 46 kommuner/kommunale steder

Disse tallene er basert på informasjon fra flerpartsoppkobler av videokonferanser, Meeting.no/Avikom. Lista er dessverre ikke fullstendig. Dette betyr at flere kommuner enn følgende oversikt, har deltatt.

PPD for Sør-Troms, Harstad
PPD i Tromsø, Rådhuset
Florø Kommune
Rådhuset på Kvam
Studiesenteret Finnsnes
Alta Kommune
Salangen Kommune
DPS Øst-Finnmark
Zalaris Lødingen
Alta kommune, barnefysioterapitjenesten
BUP Karasjok
BUP Brønnøysund
DPS Vest Finnmark
Vadsø Kommune Helsestasjon
Helse Finnmark (DPS Midt Finnmark)
Nordkapp Helsesenter
Kroken Sykehjem Tromsø
PPD for Sør-Troms

⁶ Listerman, Thomas (2006): Dokumentasjon og utvärdering av videokonferens forelesninger høsten og vinteren 2006. Nordiska Samarbetsorganet för handikappfrågor, NSH.

Helsesenteret Sonjatun Nordreisa
Senter for psykisk helse
Molde Kommune Helseavdelingen
Undervisningssykehjemmet Karasjok
Bjønnesåsen bo-og behandlingssenter
GIPØ BBS (Bo- og behandlingssenter)
Flyktningekontoret i Sortland
Växjö kommun
Sortland Kommune
Bjugn kommune
Tromsø Kommune
NAV Hjelpemiddelsentral Finnmark
PPT Skjervøy
Vestlund Habiliteringssenter
Barn- og ungdomshabilitering Värmland
Habilitering & Hjälpmedel, Region Skåne
Länsstyrelsen
PÄIJÄT-HÄME SJUKVÅRDSDISTRIKT
Andebu Kompetanse- og Skolesenter
Västerbottens läns landsting
SYD-ÖSTERBOTTENS SJUKVÅRDSDISTRIKT
Hjelpemiddelsentralen Bodø
NAV Hjelpemiddelsentralen Troms
Senter for kreftbehandling
Kolbäckens habilitering
Gran kommune
Hjelpemiddelsentralen Bodø
PPD for Sør-Troms

2.1.2 Nettbaserte kurs/videreutdanninger

Følgende nettbaserte kurs/videreutdanninger er tilrettelagt spesielt for helse- og sosialarbeidere i kommunene.

Videreutdanning: Videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige.

Et desentralisert, nettbasert studium over 1 år. I tillegg til tre lokal samlinger benyttes studiestøttesystemet It`s Learning og videokonferanser.

Mål: Studiet skal kvalifisere til å utvikle fleksible og stabile tiltak og løsninger på tvers av profesjons- og sektorgrenser for mennesker med behov for bistand for å få en meningsfull fritid. Målet er å benytte IKT i gjennomføringen av studiet.

Målgruppe: Sosial-, kultur- og helsearbeidere, pedagoger samt andre med tilsvarende bakgrunn og oppgaver.

Fagansvarlig: Høgskolen i Bergen

Faginnhold: Hovedemner innenfor velferdspolitik, tiltak og tjenester på individuelt og kollektivt nivå, organisering, rekruttering, veiledning av ikke-profesjonelle, opplæring og informasjon.

Kommentarer: I 2006 hadde NST i samarbeid med Høgskolen i Bergen ansvar for planlegging, organisering og gjennomføring av seks åpne forelesninger via videokonferanse

i forbindelse med videreutdanningen. De åpne forelesningene er ikke obligatoriske for studentene. Kollegaer fra studentenes arbeidssted og andre interesserte har også deltatt på forelesningene. Undervisningsprogrammet heter: "Profesjonell tilrettelegging for støtte, kontakt og aktivitet på fritiden".

Oversikt over deltakende studio og antall deltakere på videokonferanseoverførte forelesninger på studiet i 2006

Sending	Antall studio	Antall deltakere
1	11	35
2	15	45
3	10	33
4	13	55
5	7	15
6	5	7

Informasjon om det nye undervisningstilbudet ble markedsført i It`s learning, på NST`s hjemmeside www.telemed.no og i eLæringsportal www.helsekompetanse.no. NST og Høgskolen i Bergen har hele tiden samarbeidet tett om gjennomføringen av videokonferansesendingene.

Resultater

Oppsummering av samarbeidet og oppnådde resultater er beskrevet i dokumentene "Refleksjonsnotat NST vår 2006" og "Refleksjonsnotat NST høst 2006" som er vedlagt rapporten. Tilbakemeldingene fra studentene er at videokonferanse er en fin måte å tilegne seg kunnskaper på, og at de kan tenke seg å fortsette med denne læringsformen.

NST og Høgskolen i Bergen har samarbeidet om skriving av paper til NVU-konferansen 2007 ved Høgskolen i Bergen 13. og 14.mars med tittel: "Digitale utfordringer. Hvordan fremme læring gjennom fellesskap på nett?". Innsendte paper ble antatt med tittelen: "Skreddarsaum av studietilbud ved hjelp av IKT"⁷. På konferansen presenterte Kristin Soldal og Rigmor Furu foredraget: "Organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige med auka bruk av IKT".

Kurs: Lær demens med bredbånd.

Et nettbasert kurs med varighet 6 mnd.

Mål: Målet er å bedre samarbeidet mellom helsearbeidere i hjemmebaserte tjenester og sykehjem og pårørende til personer med demens.

Målgruppe: Kurset retter seg først og fremst til ansatte (tverrfaglig) i hjemmebaserte tjenester, men passer også for helsearbeidere som arbeider i institusjoner (sykehjem).

Gjennomføring: Tidligere har 46 helsearbeidere gjennomført dette kurset. Pågående kurs for 2006/2007 har 20 deltakere. Kurset har ei fysisk samling i starten, ellers foregår samarbeidet via Internet og videokonferanser. Kurset er godkjent for 15 studiepoeng i høgskolesystemet (Høgskolen i Vestfold). Kurset er godkjent til klinisk stige med 80 timer av

⁷ Soldal, Kristin.A., Hoel, Grete Oline og Furu, Rigmor (2007): "Skreddarsaum av studietilbud ved hjelp av IKT". Paper til NVU konferansen 2007, Høgskolen i Bergen

Norsk Sykepleierforbund (NSF) og Fagforbundet.

Eier av kurset: Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse

Fagansvarlig: Anne Britt Kjeldsberg, Bønnesåsen Bo- og Behandlingssenter i Nøtterøy kommune.

Kommentarer: NST har sammen med Bønnesåsen Bo- og behandlingssenter og Nasjonalt Kompetansesenter for Aldring og helse samarbeidet tett om planlegging, organisering og gjennomføring av kurset i 2006/2007 der 20 helsearbeidere fra kommunene Nøtterøy, Bjugn, Ørland og Fosen deltar.

NST's rolle i gjennomføringen av kurset er å synliggjøre for studentene mulighetene med eLæring, og hva det betyr å være nettstudent. NST tilbyr teknisk og pedagogisk opplæring og veiledning i bruk av læringsverktøyene Internett og videokonferanse til både kursdeltakere og kursledere. NST har også gitt kurslederne opplæring i bruk av administratorfunksjoner til kurset, som har resultert i at kurslederne selv utfører nødvendige oppdateringer og redigeringer av kursinnholdet underveis. Helsearbeiderne som deltar i pågående kurs viser stort engasjement som studenter, noe som synliggjøres ved stor aktivitet i diskusjonsforumet, med diskusjoner av aktuelle problemstillinger fra egen praksis. Fra tidligere kurs har det deltatt 46 helsearbeidere fordelt på totalt 12 kommuner, Deltakere fra pågående kurs som avsluttes i juni 2007 er helsearbeidere fra fire kommuner.

Kurs: Aldring med funksjonshemming. Bevegelse i et livsløpsperspektiv.

Kurset er utviklet i samarbeid mellom Nasjonalt Kompetansesenter for Aldring og helse og NST. Kurset er nettbasert og går over tre uker. Kurset avsluttes med en dag med praktiske øvelser som gjennomføres av lokal veileder.

Mål: Gi helsepersonell en bedre forståelse av de bevegelsesproblemer disse personer står overfor, og fokusere på tiltak som kan bidra positivt i den prosessen de er i.

Målgruppe: Tverrfaglig personale som arbeider med denne pasientgruppen i kommunene.

Innhold: Bobath konseptet, temaene motorisk kontroll, systemkontroll, plastisitet.

Animasjoner, filmer og diskusjonsforum.

Fagansvarlig: Helge Hæstad, Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN)

Eier av kurset: Nasjonalt kompetansesenter for Aldring og Helse

Kommentarer: Kurset ble første gang prøvd ut i 2005 blant 26 ansatte ved Rehabiliteringsavdelinga i Bodø kommune. Tilbakemeldingene var gode etter gjennomført kurs. Nødvendige justeringer og forbedringer av funksjonalitet og design ble utført i etterkant. I 2007 har lokale veiledere kommet på plass, slik at kurset nå kan tilbys flere helsearbeidere i kommunehelsetjenesten. Neste kurs starter 10.april 2007 og gjennomføres med 12 helsearbeidere fra Helgeland Rehabiliteringssenter og 12 helsearbeidere fra Steffensrud Rehabiliteringssenter i Gjøvik. De to lokale veilederne er lokalisert ved disse to steder, og skal i samarbeid med fagansvarlig på kurset ha ansvar for gjennomføring av praktiske øvelser lokalt, og bidra aktivt i fagdiskusjonene i diskusjonsforumet. Nasjonalt kompetansesenter for Aldring og Helse skal administrere kurset. NST skal bidra med teknisk support, pedagogisk tilrettelegging og opplæring i bruk av IKT-verktøyene.

2.1.3 Virtuelle fagnettverk

Etterspørsel om utvikling av virtuelle fagnett, lokalt og regionalt har vært økende i 2006. Flere kommuner har bygget fagnettverk sammen og fungerer i dag som interkommunale kompetansenettverk hvor de deler på kunnskap og erfaringer. Etablering av virtuelle

fagnettverk kan bidra til kontinuitet i tjenesten, økt samarbeid og kompetnaseutveksling i og mellom linjenivåene.

Fagnett: Rakel (Redskap for Autismenettverk og Kompetanseheving med Elektroniske Løsninger)

Mål: Prøve ut elektroniske løsninger til eksisterende nettverk og arbeidsformer, og integrere IKT-løsninger i det brukerrettede og prosjektorienterte arbeidet i Autismenettverket. Vurdere IKT's elektroniske muligheter og begrensinger i forhold til brukernes behov, hensiktsmessighet, personvern, juridiske og sikkerhetsmessige sider. På grunnlag av evaluering av pilotene, beskrive gode IKT-modeller for bruk innen Autismenettverket.

Målgruppe: Fagfolk innenfor Autismenettverket og familie/pårørende tilknyttet nettverket ved Huseby kompetansesenter i Oslo (Knutepunkt for personer med synshemming og autisme eller autismerelaterte vansker) og samarbeidende kommuner.

Innhold: Eget diskusjonsforum for fagfolk (fagnettverk), eget diskusjonsforum for familier (familienettverk) og mulighet for innsyn og diskusjon i hverandres nettverk, prosjektforum, prosjektinformasjon, veiviser for deltakelse i gruppediskusjoner, regler for nett-etikette, nyhetsside.

Fagansvarlig: Autismeenheten i Oslo

Kommentarer: Rakel er det første fagnettet som ble utviklet av NST. Dette arbeidet startet i 2003. I prosjektperioden er det prøvd ut bruk av både videokonferanse- og Internett teknologi som samarbeidsmodeller mellom kompetansesentra og kommuner. Evaluering er gjennomført med spørreskjema til 30 deltakere i fagnettet, og noen av disse er også blitt intervjuet. Slutføringen av evalueringsrapporten gjøres av Magnar Johansen ved Autismeenheten i Oslo i samarbeid med NST.

Fagnett: Kompetanseprogram i geriatri

Et regionalt fagnett i spesialisthelsetjenesten i Helse Nord. Geriatrisk avdeling ved Universitetssykehuset Nord Norge, har ansvaret for Kompetanseprogram i geriatri, et klinisk orientert program over to år (2007-2008).

Mål: Målet med realisering av regional geriatriplan er å styrke kompetansen innen geriatri, rehabilitering og få til tverrfaglig tilnærming i og mellom linjenivåene. Fagnettet skal etablere, vitalisere og styrke nettverk mellom deltakerne ved å styrke fagidentiteten til den enkelte deltaker, samt styrke samhörigheten mellom de deltagende fagmiljø i sykehus og kommuner.

Målgruppe: Helsearbeidere (tverrfaglig representert) som arbeider med eldre mennesker i spesialist- og kommunehelsetjeneste

Innhold: Medlemsliste, litteraturliste, linker, ordbok, forelesningsbank, diskusjonsforum

Fagansvarlig: Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN)

Kommentarer: Per 2006 er 57 helsearbeidere medlemmer av fagnettet representert fra ti kommuner. I 2007 har ytterligere 100 helsearbeidere blitt deltakere av kompetanseprogrammet og fått opplæring av NST i bruk av fagnettet. Dette er et fagnett hvor deltakere er fra både spesialist- og kommunehelsetjenesten.

Fagnett: Sa-Do (Saksbehandling og dokumentasjon i pleie- og omsorgstjenesten)

Mål: At pasienter og brukere opplever tjenestetilbudet som helhetlig, sammenhengende og koordinert

Målgruppe: Alle som arbeider med saksbehandling i pleie- og omsorgstjenesten i et interkommunalt samarbeid mellom 10 kommuner

Innhold: Fagområdene innen saksbehandling og dokumentasjon er tema innen forvaltning, saksbehandling, dokumentasjon og informasjonsutveksling. Fagnettet inneholder en

kompetansebank der nettverket kan dele kompetanse, kunnskaper og erfaringer. Fagnettet inneholder også metodesamling, litteratursamling, presentasjon av deltakende kommuner, presentasjon av de ulike tjenesteområder, samarbeidspartnere og deltakere. Fagnettet inneholder også diskusjonsforum.

Fagansvarlig: Sykepleieledere i to av kommunene i nettverket

Kommentarer: NST har i samarbeid med prosjektleder og fagansvarlige i kommunene bidratt med planlegging og utvikling av fagnettet, og gitt opplæring i bruk til deltakere og fagansvarlige. Rapport⁸ utarbeidet i 2006 av prosjektleder oppsummerer hva deltakelse i Sa-Do har betydd for dem:

- større trygghet og stolthet i forhold til eget arbeid
- styrket selvtillit og kompetanse
- hevet status til et viktig arbeidsområde/fagfelt
- har økt den enkeltes forutsetning for å mene noe i debatter angående egen arbeidshverdag
- har styrket og gitt tyngde som samarbeids- og høringspartner
- vært til god hjelp og nytte for nyansatte i tjenesten

Pr. i dag er det 86 deltakere i fagnettet. NST har ansvar for teknisk support.

Fagnett: Regine (Rehabilitering-geriatri-nettverk)

Et etablert rehabiliteringsnettverk i Midt-Troms. Et interkommunalt samarbeid mellom ti kommuner.

Målgruppe: Helsearbeidere som arbeider med rehabilitering av eldre mennesker

Mål: Bedre mulighetene for kommunikasjon, samhandling og samarbeid innad i kommunene, på tvers av kommunene og mellom nivåene innen geriatrik rehabilitering.

Fagansvarlig: Områdegeriatrik tjeneste, Lenvik kommune

Innhold: Medlemsliste, prosjektbeskrivelse, undervisningsprogram, forelesningsbank, informasjon om hospitering, informasjon om videokonferansene, diskusjonsforum

Kommentarer: NST har utviklet fagnett Regine i samarbeid med prosjektleder ved Områdegeriatrik tjeneste i Lenvik kommune og Høgskolen i Tromsø. Regine er del av et kompetanseprogram for rehabilitering av eldre som i tillegg til det virtuelle fagnettet består av et undervisningsprogram via videokonferanse, med påfølgende refleksjonsgrupper. Tilbud om hospitering hos spesialisthelsetjenesten er også et tilbud som kompetanseprogrammet har utarbeidet. I dag består fagnettet av 36 helsearbeidere som samarbeider i nettverket fordelt på 10 kommuner i Midt-Troms. Alle deltakerne i nettverket har mulighet for å bruke dette i sitt daglige arbeid med de geriatrike rehabiliteringspasientene. Fagnettet har vært under utvikling siden januar 2007. NST har gjennomført opplæring i bruk av fagnettet til helsearbeidere og fagansvarlige. NST skal bidra videre med teknisk og pedagogisk support, innholdsproduksjon i fagnettet, organisering og gjennomføring av videokonferanseforelesningene og evaluering av kompetanseprogrammet. Foreløpig er nettverksdeltakere fra ti kommuner i Midt-Troms med. På sikt vil også deltakere fra spesialisthelsetjenesten inviteres i nettverket og få tilgang til Regine. Planene framover er gjennomføring av kompetanseprogrammet med påfølgende evaluering.

Faglig nettverk: Kompetansenettverk Nordmøre

Kompetansenettverk Nordmøre for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt.

⁸ Lien, Linda (2006): *Sa-Do Kompetansenettverk for Saksbehandling og Dokumentasjon i pleie- og omsorgstjenesten. Interkommunalt prosjekt i Midt-Troms 2003-2005.* Prosjektrapport, Finnsnes 2005

Mål: Bidra til generell kompetansebygging innen palliativ behandling, pleie og omsorg. Bedre samhandling mellom 1 og 2 linjetjenesten samt kommunene i mellom. Et mål i prosjektet er å bidra til etablering av palliative sykehjemsenheter, eller øremerkede plasser i de kommuner som ser dette som hensiktsmessig.

Målgruppe: Helse- og sosialarbeidere som arbeider i kommunene.

Kommentarer: NST evaluerer prosjektet Kompetansenettverk Nordmøre. Deltakende kommuner i prosjektet er Aure, Averøy, Frei og Kristiansund.

Kompetansenettverket er bygd opp gjennom etablering av felles møteplasser ved bruk av videokonferanseteknologi og fysiske samlinger. NST har bidratt opplæring i bruk av videokonferanse til 40 helsearbeidere i de fire kommunene. NST har også bidratt med organisering av flerpartsopkoblinger til videokonferansene for gjennomføring av undervisning i kompetanseprogrammet.

Evalueringen fokuserer på hvorvidt prosjektet klarer å tilrettelegge for bedre samarbeid mellom kommunene, og dermed bidra til kompetanseoppbygging innenfor lindrende behandling og omsorg ved livets slutt. Evalueringen vil også fokusere på hvorvidt pasientene og pårørende opplever en forbedring av tjenestetilbudet. Eirik Øvernes ved NST har i 2007 gjennomført midtevaluering⁹ av prosjektet.

2.1.4 Hjemmesider

Hjemmeside til Undervisningssykehjemmene i Norge

Webside: www.undervisningssykehjem.no. NST har i samarbeid med Undervisningssykehjemmene i Norge utviklet en felles hjemmeside.

Mål: Synliggjøre og spre informasjon om Undervisningssykehjemmenes funksjon og virke

Innhold: Presentasjon av alle Undervisningssykehjem i Norge, oversikt over ansatte og samarbeidspartnere, kurs og aktiviteter, informasjon for studenter og elever, dokumenter, presentasjon av ulike prosjekter, nyhetsarkiv

Kommentarer: NST har i samarbeid med representanter fra Undervisningssykehjemmene utviklet innholdet på websiden, og gitt opplæring i vedlikehold og oppdatering av websidene til fagansvarlig i Oslo. NST har ansvar for videre teknisk drift og support.

Hjemmeside: Ringerinett

RingerInett er en hjemmeside med tema demensomsorg. Utvikling av RingerInett er en del av et større prosjekt i regi av Nøtterøy kommune.

Mål: Økt kompetanse og bedre samarbeid i demensomsorgen.

Hensikten er også å utvikle og utprøve IKT baserte løsninger i demensomsorgen.

Målgruppe: Ansatte og pårørende innen demensomsorgen

Fagansvarlig: Nøtterøy kommune

Innhold: Websiden www.ringerinett.no inneholder informasjon og kunnskap om demens, spørsmål og svar tjeneste, informasjon om kurs, litteratur, åpent diskusjonsforum

Kommentarer: Websiden er utviklet av NST i samarbeid med fagansvarlige i Nøtterøy kommune. NST bidrar med videre support av websiden. Diskusjonsforumet er åpent for alle søm ønsker å diskutere problemstillinger vedrørende demensproblematikk. Erfaringer så

⁹ Øvernes, Eirik (2007): Notat. Kompetansenettverk Nordmøre. Midtevaluering. Deltakernes tilbakemeldinger. Nasjonalt senter for telemedisin 2007.

langt viser til at foruten fagfolk i helseinstitusjoner, søker også pårørende til personer med demenssykdom råd og veiledning ved å stille spørsmål i diskusjonsforumet.

Prosjektet RingerInnett skal også utarbeide rutiner for pasientoppfølging ved inn- og utskrivning og ved overføring til differensiert omsorgsnivå innen samme institusjon. Prosjektet vil også etablere samarbeidsmøter mellom sykehus og hjemmetjeneste/sykehjem/pårørende via videokonferanse. På dette området gir NST råd og veiledning etter erfaringer fra Tromsø kommune som var en av fyrtårnskommunene (Ses@mprosjektet).

2.1.5 Kurs i bruk av teknologi

Gjennomførte kurs i bruk av videokonferanse i 2006/2007

- Sykestuene i Finnmark. Kurs gjennomført til 70 helsearbeidere
- Kreftforeningen, Regionalt kontor i Tromsø: Kurs gjennomført til 7 ansatte
- Kompetansenettverk Nordmøre: Kurs gjennomført til 40 ansatte i kommunene
- DMS (Distriktsmedisinsk senter) Fosen: Gjennomført opplæringskurs til helsearbeidere i kommunene

Gjennomførte kurs i bruk av fagnett i 2006/2007

- Kompetanseprogram geriatri: Kurs gjennomført til 100 helsearbeidere
- Regine (Rehabilitering av eldre): Kurs gjennomført til 25 helsearbeidere

2.1.6 Presentasjoner og markedsføring

Presentasjoner på konferanser og besøk hos NST

- Høgskolen i Bergen: NAV konferansen 13. og 14.mars 2007: presentasjon av NST
- Kompetansesenter for aldring og helse på besøk hos NST: presentasjon av NST
- Fylkesmannen i Troms: presentasjon av NST på konferanse og møter i 2006
- Senter for aldersforskning i Tromsø: presentasjon av NST og møter i 2006
- Norsk Sykepleierforbund (NSF) Regiontillitsvalgte: Presentasjon av NST
- NSF's konferanse i Tromsø 31.nov. 2006: "Sykepleiefaget i en elektronisk hverdag": presentasjon fra NST
- Konferanse arrangert av Bredbåndsfylket Troms: Presentasjon fra NST. Deltakere var ordførere, rådmenn og IT-folk fra veldig mange av kommunene i Troms
- Videregående skole i Narvik på besøk hos NST for å få innblikk i NST's kompetansetilbud. Videregående skole i Narvik tilbyr fagskoleutdanning i miljøarbeid innen rus, og målgruppen er helsearbeidere i kommunene. De vurderer å gjøre deler av utdanningen nettbasert og ønsker et samarbeid med NST
- Frambu kompetansesenter: Presentasjon fra NST
- Studiesenteret.no vil samarbeide med NST for å tilby helsebaserte kurs/utdanninger til kommunesektoren.

Markedsføring

Via NST's hjemmeside: www.telemed.no og eLæringsportalen www.helsekompetanse.no

I 2006 arrangerte NST "Roadshow", en rundreise i Norge sammen med KS, KITH og Høyvis med dagsseminar om "Digitalt samarbeid i helsesektoren". Formålet med seminaret var å orientere om mulighetene for digitalt samarbeid i helsesektoren. I tillegg var det viktig å få tilbakemeldinger fra kommunene og helseinstitusjonene om hvor barrierene ligger for å få utviklet et digitalt samarbeid. Derfor hadde initiativtakerne valgt mange små seminarer

framfor et stort. Flere steder ble besøkt, blant annet Tønsberg, Lillehammer, Førde, Kristiansand, Alta og Bodø. I Lillehammer var det 13 personer representert fra 8 kommuner i tillegg til 7 personer representert fra fylke, sykehus og høgskole. Se for øvrig informasjon om dette på Høgskolen i Finnmark sin hjemmeside om "Telemedisinsk seminar i Alta" der det var 20 deltakere på seminaret.

Webadresse: <http://www.hifm.no/index.php?ID=1032&lang=nor&displayitem=272&module=news&lang=nor>

2.1.7 Samarbeidspartnere

Nettbasert kompetanseutvikling har mange samarbeidspartnere. De viktigste samarbeidspartnere for utvikling av nettbaserte kompetansetilbud til kommunene er:

- Kommunenes Sentralforbund
- Kommuner
- Fylkesmannen i Troms
- Nasjonalt kompetansesenter for Aldring og helse (samarbeidsavtale inngått for 2007)
- Lærings- og mestringssentra
- DMS Nord-Troms, DMS Midt-Troms, DMS Fosen
- Sykestuene
- Høgskolene i Bergen, Tromsø og Vestfold
- Universiteter
- Fagforbundene
- NSF Tillitsvalgte
- Helseinstitusjoner
- Helse- og sosialtjenesten

3. Videreføring av pågående aktiviteter

Nasjonalt senter for telemedisin vil videreføre alle påbegynte aktiviteter fra 2006 til 2007. Etter ferdig utvikling vil de nye kompetansetilbudene tilbys i www.helsekompetanse.no. Utvikling av nye e-læringstilbud er en kontinuerlig prosess samtidig som allerede etablerte kompetansetilbud gjenbrukes og revitaliseres. I tillegg til utviklingsprosessen er gjennomføring og evaluering av kompetansetilbudene en viktig oppgave. I dette arbeidet tilbyr NST praktisk og pedagogisk opplæring i bruk av IKT verktøyene, og gir nødvendig teknisk support underveis. I tillegg arbeider NST med å synliggjøre hvilke muligheter bruk av IKT kan gi for kompetansebygging og samarbeid, og har en viktig oppgave med å motivere og engasjere helse- og sosialarbeidere til å ta elektroniske verktøy i bruk i det daglige arbeidet.

3.1 Nye aktiviteter for 2007

Nye videokonferanseoverførte undervisningsprogram vil utvikles i 2007 i samarbeid med programansvarlige/fagansvarlige fra kommune- og spesialisthelsetjenesten. NST har opparbeidet et stort kontaktnettverk av kompetansetilbydere som NST ønsker å videreføre samarbeidet med i 2007. NST ser en stadig økning i deltakere fra både spesialist- og kommunehelsetjenesten.

Oppfølging og gjennomføring av Kompetanseprogram i rehabilitering av eldre vil være en viktig oppgave i 2007. Fagnett Regine er nylig tatt i bruk av helsearbeidere som samarbeider i et nettverk mellom ti kommuner. NST skal forske på helsearbeiderens erfaringer ved deltakelse i virtuelle fagnettverk. Gjennom kvalitative forskningsintervju vil NST søke svar hos helsearbeiderne som deltar i fagnettet om hvilke erfaringer de har, og hva det betyr for dem å delta i et slikt nettverk. Intervjuene vil gjennomføres høsten 2007 og våren 2008.

NST har over flere år samarbeidet med Kreftforeningen Region Nord i Tromsø. I 2007 deltar NST i et forprosjekt med Kreftforeningen, og et hovedprosjekt vil starte til høsten. Målgruppe er barn og unge med kreftsykdom og deres pårørende, og helsearbeidere som arbeider innenfor kreftomsorgen i kommunene. Hovedoppgaven vil være å utvikle, gjennomføre og evaluere nye IKT baserte e-læringstilbud til målgruppene.

4. Oppsummering

NST har i samarbeid med ulike kompetansemiljø utviklet mange nye kompetansetilbud til helse- og sosialarbeidere i kommunehelsetjenesten. Etterspørselen etter kompetanse er fortsatt økende. Utviklingen viser at tilførsel av kompetanse gir større faglig trygghet, som igjen motiverer til å bruke egenkompetanse i videreutvikling av nye undervisningsprogram. Dette betyr at flere helse- og sosialarbeidere tar dette initiativ, hvor de har deltakere fra både spesialist- og kommunehelsetjenesten. Et eksempel på dette viser at ønske om deltakelse ble så høy at dette "sprengte" kapasiteten i helsenettet.

Bruk av IKT som verktøy til kompetansebygging er med på å bryte ned skiller mellom spesialisthelsetjenesten og helse og sosialarbeidere i kommunene. De deltar i samme kurs, fagnett og videreutdanninger, og åpner opp for deltakelse i felles nettverk. Et eksempel på dette er fagnett etablert mellom helsearbeidere som samarbeider innen samme fagområde, der nye muligheter gis for å lære av hverandre gjennom kompetanseutveksling og samarbeid. Helsearbeidere i kommunene kan finne nye praksisfellesskaper ved å samarbeide på tvers av kommunegrensene og møtes i virtuelle nettverk. Fagnettverk gir nye muligheter for samhandling og kompetansebygging i og mellom nivåene i helsetjenesten. Det gjenstår å forske mer på hva potensialet er for deltakelse i virtuelle fagnett, og hvilke suksesskriterier som må ligge til grunn for at deltakelse i fagnett oppleves nyttig og meningsfullt i arbeidshverdagen.

Teknologien er kommet for å bli. Bruk av web baserte verktøy i kombinasjon med videokonferanse og klasseromsundervisning er modeller som ser ut til å ha god effekt. Det er også viktig å se på IKT som et supplement til fysiske møter, mer enn en erstatning for. Tilbakemeldinger fra deltakere viser dog at IKT er nyttige verktøy for i det hele tatt få delta i et kompetanseprogram, fordi kommunene ofte sliter med dårlig økonomi og ikke har mulighet til å delta i kurs og videreutdanninger. Med bruk av IKT har dette blitt en mulighet.

Tekniske system er som sagt kun et hjelpemiddel for måloppnåelse. Disse kan ikke stå alene uten menneskelig rådgivning, veiledning og support koblet sammen i en helhet. Dette er viktige suksesskriterier for å få til økt bruk av IKT til kompetansebyggende formål.

